

Nur Özlem Kılınç

Fırat University, nokilinc@firat.edu.tr, Elazığ-Türkiye

Zeynep Kaya

zynpkaya2144@gmail.com , Elazığ-Türkiye

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2022.17.4.1B0124	
ORCID ID	0000-0002-9890-1450	0000-0002-0995-2855
Corresponding Author	Nur Özlem Kılınç	

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK ÖZELLİKLERİ İLE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ÖZ

Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özelliklerinin ve eleştirel düşünme eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı desende gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini bir üniversitenin hemşirelik bölümündeki 600 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma belirtilen tarihlerde 342 öğrenci ile tamamlanmıştır. Verilerin toplanmasında "Kişisel Tanıtım Formu, Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ve California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği" kullanılmıştır. Katılımcıların bireysel yenilikçilik ve eleştirel düşünme eğilimi ortalamaları sırasıyla 62.84 ± 0.39 , 196.20 ± 1.31 olarak bulunmuştur. Yapılan çalışmada öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeyi orta ve eleştirel düşünme eğiliminin ise düşük düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeyi ile eleştirel düşünme eğilimi arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler bilimsel araştırmalara teşvik edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Bilim, Teknoloji, Eleştirel Düşünme,
Hemşirelik, Yenilikçilik

COMPARISON OF NURSING STUDENTS' INDIVIDUAL INNOVATION FEATURES AND CRITICAL THINKING TENDENCIES

ABSTRACT

This research is a descriptive study to compare nursing students' individual innovativeness and critical thinking dispositions. The population of the research consisted of 600 nursing students studying in the nursing department of a university. The research was completed with 342 students. Personal Presentation Form, Individual Innovation Scale (CAI) and California Critical Thinking Tendency Scale (CEDIS) were used to collect data. It was found that 28.7% of the participants were 20 years old, 74.3% were female, 41.8% were in the 3rd graduate. It was determined that 86.8% of the students did not participate in a scientific study and 43% of them followed scientific research on the internet. The participants CAI and CEDIS total mean scores were found to be 62.84 ± 0.39 and 196.20 ± 1.31 , respectively. In the study, the students' CAI scores were found to be medium and their CEDI scores were low. A positive relationship was found between ACO and CEDI. Students should be encouraged to do scientific research and supported.

Keywords: Science, Technology, Critical Thinking,
Nursing, Innovation

How to Cite:

Kılınç, N.Ö. ve Kaya, Z., (2022). Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik Özellikleri İle Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Karşılaştırılması. Medical Sciences, 17(4):22-32,
DOI: 10.12739/NWSA.2022.17.4.1B0124.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Teknolojik gelişmelerin artması ile beraber bilgi ve iletişim teknolojilerinin sağlık sektörü ile entegre edilmesi gerekmektedir. Bilim ve teknolojideki gelişmeler, bireyler ve toplumda zorunlu alışkanlık ve davranış değişikliğini beraberinde getirmektedir. Değişen ve gelişen birey ve toplumun ihtiyaçlarına cevap vermek için sağlık çalışanlarının da esnek, gelişime açık ve yenilikçi bir yapıda olmaları gerekmektedir [1]. Yenilikçilik (inovasyon); "yenileşim", değişen olaylara, durumlara ve ortama uyum sağlama" olarak ifade edilmektedir [1 ve 2]. Uluslararası Hemşireler Birliği-ICN (2009) sağlık hizmetlerinde yenilikçiliği; "sağlığın korunup geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi ve hastanede yatış süresinin kısaltılması için uygulanabilir hizmetlerin sağlanması" olarak ifade etmektedir [3]. Uluslararası ve ulusal alanlarda yapılan araştırmalarda, teknolojik ve bilimsel gelişmelere paralel olarak sağlık hizmetlerinde yenilikçi uygulamaların kullanılmasının zorunlu hale geldiği belirtilmektedir [4, 5, 6 ve 7]. Bu nedenle hemşireliğin gelişmesi, ilerlemesi ve gelişen yeniliklere uyum sağlayabilmesi için yenilikçilik önemli bir etken olarak görülmektedir.

Hızla gelişen ve değişen dünyada etkili ve uygulanabilir bir sağlık hizmetinin sunulması için sağlık sisteminin önemli parçası olan hemşireler; kendilerini tanıyan, sorgulayan, kendilerini yenileyen, geliştiren ve eleştirel düşünen bireyler olmalıdır [8, 9 ve 10]. Eleştirel düşünme; 'bir kimsenin kendi akıl yürütmesinin farkında olan, bilgi arayışına girme, bilgi edinme, değerlendirme, analiz etme ve sentezleme, karar alma ve bir araya getirerek kullanma becerisi' olarak tanımlanmaktadır [9 ve 10]. Hemşirelikte eleştirel düşünme; "hastanın bakımında ve tedavinin uygulanmasında karar vermeyi, etkili ve verimli tedavi ve bakımın sağlanması, hasta ve çalışan güvenliği ve etkili karar verebilme yetisi" olarak tanımlanmaktadır. Sağlık bakım hizmetlerinin sunumunda yenilikleri ve bilgileri bütünleştirmek, bakım ve tedavilerin uygulanmalarını kanıta dayalı olarak gerçekleştirilmesi gibi birçok nedenden dolayı hemşirelerin eleştirel düşünme becerisi kazanmaları bir zorunluluk olarak görülmektedir [11 ve 12].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Yenilikçi düşünce, yenilikçi projeler ve eleştirel düşünme sağlık hizmetlerinde, hastalıkların önlenmesi, etkili tedavinin uygulanması, hastaların hastanede kalış süresinin kısaltılması ve etkili hasta bakım hizmetinin sağlanması amacıyla önemlidir [13]. Yenilikçi ve eleştirel düşünen sağlık çalışanları; sağlık hizmetlerinde erken teşhis ve tedavi imkanı sunarak gelecekte oluşabilecek hastalıkların ve bu hastalıkların nedeniyle meydana gelecek maliyetlerin önüne geçilmesini de sağlamaktadır. Bunun sonucunda sağlık hizmetlerinde sağlanan etkinlik ve verimlilik hastaların iyileştirilmesi için alternatif çözümler geliştirilmesini ve hastanede yatış sürelerinin kısaltılmasını sağlamaktadır [7, 14 ve 15]. Yenilikçi ve eleştirel düşünme; hemşirelerde öğrencilik yıllarında, bu meslekte profesyonelleşirken edinilmelidir. Bu nedenle geleceğin hemşireleri olan hemşirelik öğrencilerinin yenilikçi ve eleştirel düşünme durumlarının ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi önemlidir. Literatür incelendiğinde, eleştirel düşünme ve yenilikçilik kavramları arasındaki ilişkiyi açıklayan kısıtlı araştırmaya rastlanılmıştır [8, 15 ve 17]. Bu araştırmada bir üniversitenin hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Önemli Noktalar (Highlights):

- Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin tespit edilmesi

- Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin belirlenmesi
- Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ve eleştirel düşünme eğilimlerinin karşılaştırılarak ilişkinin belirlenmesi bu çalışmanın önemli noktalarıdır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM (MATERIAL AND METHOD)

3.1. Araştırma Gurubu (Research Group)

Araştırma, hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesi amacı ile tanımlayıcı tipte olacak şekilde yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman (Place and Time of Research)

Araştırma, Haziran 2019-Temmuz 2022 tarihleri arasında Türkiye'nin doğusunda bir üniversitenin hemşirelik öğrencileri ile yürütülmüştür.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi (Population and Sample of the Research)

Araştırmanın evrenini; Türkiye'nin doğusunda bir üniversitede öğrenim gören 600 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem büyüklüğünü belirlemek için yapılan güç analizinde Cohen'in standart etki büyüklükleri referans alınarak, 0.05 anlamlılık düzeyinde %95 güven aralığında 138 kişi belirlenmiştir. Araştırmada örneklem seçiminde tüm öğrencilere ulaşılmış ve araştırma bu öğrenciler içerisinde gönüllü olarak çalışmayı kabul eden 342 öğrenci ile tamamlanmıştır.

3.4. Ölçüm Araçları (Measurement Tools)

Araştırmada veriler araştırmacı tarafından literatür taranarak oluşturulan "Kişisel Tanıtım Formu, Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ve California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Veriler, belirtilen üniversitedeki hemşirelik öğrencilerine çalışmanın amacı anlatılıp yüz yüze olarak onamları alınarak toplanmıştır. Anket formunu doldurma süresi ortalama 10-15 dakikadır.

- **Kişisel Tanıtım Formu (KTF):** Bu araştırmaya katılmayı kabul eden Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik öğrencilerine ait tanıtıcı bilgileri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Bu form "yaş, cinsiyet, sınıf, annenin ve babanın eğitim durumu, bilimsel çalışmaya katılma durumu, hemşirelik alanında bilimsel araştırmaları takip etme durumu, takip edilen kaynakların hangisi olduğu ve bilimsel araştırma ya da proje yapma durumu ile ilgili 9 sorudan oluşmaktadır.
- **Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ):** Hurt ve arkadaşları (1977) tarafından geliştirilen ölçeğin, hemşireler üzerinde geçerlilik ve güvenilirliği Sarıoğlu Kemer ve Altuntaş tarafından yapılmıştır [1]. BYÖ değerlendirilmesi; 1 kesinlikle katılmıyorum ile 5 kesinlikle katılıyorum şeklinde 5'li likert tipindedir. BYÖ 3 alt boyutu (değişime direnç, fikir önderliği, risk alma) olmak üzere 18 madde içermektedir. Ölçekten alınan toplam puana göre; 57 puan ve altı alanlar gelenekselci, 58-65 puan arası alanlar kuşkucu, 66-74 arası puan alanlar sorgulayıcı, 75-82 arası puan alanlar öncü, 82 puan ve üstü puan alanlar yenilikçi bireyler olarak ifade edilmektedir ve 68 üstü puan alan bireyler yenilikçilik düzeyi iyi olarak sınıflandırılırken 64 puan altı alan bireyler yenilikçilikte düşük olarak sınıflandırılmaktadır [1]. Ölçeğin Cronbach α

güvenilirlik katsayısı 0.82'dir [1]. Bu araştırmanın Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur (Tablo 5).

- **California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği (CEDEÖ):** Facione ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirmiş ve Türkçe'ye geçerlik-güvenirlik çalışması Kökdemir tarafından yapılmıştır [11]. Ölçek, 51 madde ve 6 alt boyuttan (açık fikirlilik, analitik, meraklılık, kendine güven, doğruyu arama ve sistematik) oluşmaktadır. Ölçek 6'lı likert tipinde olup, toplam 306 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçeğin puanlamasına göre; 240'ın altında puan alanların düşük, 240-300 arasında puan alanların orta ve 300'ün üzerinde puan alanların ise yüksek eleştirel düşünme beceri düzeyine sahip oldukları kabul edilmektedir [11]. Ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.88 olarak belirlenmiştir [11]. Yapılan çalışmanın Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.82 olarak bulunmuştur (Tablo 5).

3.5. İstatistiksel Analiz (Statistical Analysis)

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Shapiro-Wilks normallik analizi yapılmıştır. Araştırmadaki değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Manny Withney U ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

4. BULGULAR (RESULTS)

Tablo 1' de araştırmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özellikleri verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları, 20.13±1.92'dir. Araştırmada katılımcıların tanıtıcı özellikleri incelendiğinde; %28.7'sinin 20 yaşında, %74.3'ü kadın, %41.8'inin 3. Sınıfta okuduğu, %42.5'inin annesinin ilkökul mezunu ve %33.9'nun babasının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı
(Table 1. Distribution of students' descriptive characteristics)

Özellikler	N	(%)
Cinsiyet		
Kadın	254	74.3
Erkek	88	25.7
Sınıf Düzeyi		
1.Sınıf	92	26.9
2.Sınıf	107	31.3
3.Sınıf	143	41.8
Annenin Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	87	25.4
İlkokul	145	42.5
Ortaokul	59	17.3
Lise	35	10.3
Üniversite	16	4.7
Babanın Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	12	3.5
İlkokul	116	33.9
Ortaokul	78	22.8
Lise	86	25.1
Üniversite	50	14.6

(n=sayı, %=frekans)

Tablo 2'de araştırmaya katılan öğrencilerin bilimsel araştırmaya ait özellikleri verilmiştir. Araştırmada katılımcıların bilimsel

araştırmaya ait özellikleri incelendiğinde; %86.8'nin bilimsel bir araştırmaya katılmadığı, %39.2'sinin bilimsel toplantılardan kursu bildikleri, %51.5'inin hemşirelik alanındaki bilimsel araştırmaları takip etmediği ve bilimsel araştırmaları takip eden öğrencilerin %43'nün internetten takip ettiği bulunmuştur. Öğrencilerin %85'inin bilimsel araştırma veya proje yapmadığı belirlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin bilimsel araştırmaya ait özelliklerinin dağılımı
(Table 2. Distribution of students' characteristics of scientific research)

Özellikler	N	(%)
Bilimsel Çalışmaya Katılma Durumu		
Hayır	297	86.8
Evet	45	13.2
Hemşirelikte Bilimsel Araştırmaları Takip Etme Durumu		
Hayır	176	51.5
Evet	166	48.5
Evet İse Takip Edilen Kaynak		
Dergi	16	4.7
Kitap	2	0.6
İnternet	147	43.0
Diğer (Bilimsel Toplantılar)	1	0.3
Bilimsel Araştırma Ve Proje Yapma Durumu		
Hayır	297	85
Evet	45	15

(n=sayı, %=frekans)

Tablo 3. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre bireysel yenilikçilik ölçeği puan ortalamalarının dağılımı
(Table 3. Distribution of students' individual innovation scale mean scores according to some variables)

Özellikler	N	BYÖ Toplam	Test ve P
Cinsiyet			
Kadın	254	181±55	U=8623 P=0.001
Erkek	88	142±49	
Sınıf Düzeyi			
1.Sınıf	92	179±51	KW=3.94 P=0.13
2.Sınıf	107	155±80	
3.Sınıf	143	178±10	
Anne Eğitim Durumu			
Okuryazar Değil	87	169±88	KW=3.00 P=0.55
İlköğretim	145	179±03	
Ortaokul	59	168±15	
Lise	35	158±96	
Üniversite	16	141±28	
Baba Eğitim Durumu			
Okuryazar Değil	12	176±92	KW=0.50 P=0.97
İlköğretim	116	175±58	
Ortaokul	78	168±45	
Lise	86	166±98	
Üniversite	50	173±22	
Hemşirelik Alanında Bilimsel Araştırmaları Takip Etme Durumu			
Evet	166	184±72	U=12413 P=0.60
Hayır	176	159±03	
Bilimsel Araştırma veya Proje Yapma Durumu			
Evet	45	177±66	U=6432 P=0.68
Hayır	297	170±66	

Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin bazı değişkenlere göre bireysel yenilikçilik ölçeği puan ortalamalarının dağılımı

verilmiştir. Araştırmada, öğrencilerin cinsiyetlerine göre bireysel yenilikçilik ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında; kadınların erkeklere göre bireysel yenilikçilik ölçeği "puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu" bulunmuştur. Araştırmada, öğrencilerin yaş grubu, sınıf, anne ile babanın eğitim durumu, hemşirelik alanında bilimsel araştırmaları takip etme durumu ve bilimsel araştırmaya veya proje yapma durumuna göre bireysel yenilikçilik ölçeği puan ortalamalarının gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre CEDEÖ puan ortalamalarının dağılımı
(Tablo 4. Distribution of students' CEDIS scores according to some variables)

Özellikler	N	CEDEÖ Toplam	Test ve P
Cinsiyet			
Kadın	254	174±09	U=10517
Erkek	88	164±02	P=0.410
Sınıf Düzeyi			
1.Sınıf	92	162±34	KW=1.49 P=0.47
2.Sınıf	107	179±51	
3.Sınıf	143	171±40	
Anne Eğitim Durumu			
Okuryazar Değil	87	168±05	KW=5.55 P=0.23
İlköğretim	145	178±90	
Ortaokul	59	176±76	
Lise	35	157±43	
Üniversite	16	123±72	
Baba Eğitim Durumu			
Okuryazar Değil	12	148±42	KW=1.46 P=0.83
İlköğretim	116	172±82	
Ortaokul	78	164±49	
Lise	86	174±88	
Üniversite	50	179±09	
Hemşirelik Alanında Bilimsel Araştırmaları Takip Etme Durumu			
Evet	166	181±55	U=12940
Hayır	176	162±02	P=0.068
Bilimsel Araştırma veya Proje Yapma Durumu			
Evet	45	187±16	U=5978
Hayır	297	169±13	P=0.254

Tablo 4'te araştırmaya katılan öğrencilerin bazı değişkenlere göre CEDEÖ puan ortalamalarının dağılımı verilmiştir. Araştırmada, öğrencilerin yaş grubu, cinsiyet, sınıf, anne ile babanın eğitim durumu, hemşirelik alanında bilimsel araştırmaları takip etme durumu ve bilimsel araştırmaya veya proje yapma durumuna göre eleştirel düşünme ölçeği puan ortalamalarının gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 5. Öğrencilerin BYÖ ve CEDEÖ puan ortalamalarının dağılımı
(Table 5. Distribution of students' BYÖ and CEDEÖ scores)

	Cronbach Alpha	Ort±S.S	Alınan Alt ve Üst Değerler
BYÖ Toplam	.80	62.84±0.39	45-83
CEDEÖ Toplam	.82	196.20±1.31	120-289

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerin BYÖ ve CEDEÖ puan ortalamaları verilmiştir. Araştırmada, katılımcıların BYÖ puan ortalamalarının dağılımı incelendiğinde; katılımcıların ölçekten aldığı ortalama toplam puan ortalaması 62.84±0.39 olarak bulunmuştur.

Bu sonuca göre öğrencilerin BYÖ düzeylerin orta ve yenilikçilik özelliklerinin "kuşkucu" alt grubunda olduğu bulunmuştur [3]. Ayrıca katılımcıların CEDEÖ puan ortalamalarının dağılımı incelendiğinde; katılımcıların ölçekten aldığı ortalama toplam puan ortalaması 196.20±1.31 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre öğrencilerin eleştirel düşünme düzeyleri düşük olarak belirlenmiştir [17].

Tablo 6. Öğrencilerin BYÖ ve CEDEÖ arasındaki ilişkiye ait bulguların dağılımı

(Tablo 6. Distribution of students' findings regarding the relationship between ADL and CEDİS)

	CEDEÖ Toplam
BYÖ Toplam	R =0.214 p= 0.000
Test; Spearman Korelasyon Analizi	

Tablo 6'da BYÖ ile CEDEÖ arasındaki ilişkiye ait bulgular verilmiştir. Araştırmada öğrencilerin bireysel yenilikçilik özellikleri ve eleştirel düşünme eğilimleri arasında pozitif yönde anlamlı zayıf bir ilişki (R=.214, p=0.000) olduğu bulunmuştur.

5. TARTIŞMA (DISCUSSION)

Bu bölümde hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ve eleştirel düşünme eğilimlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgular literatür doğrultusunda tartışılmıştır. Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin %42.5'inin annesinin ilkökul mezunu ve %33.9'unun babasının ilkökul mezunu olduğu bulunmuştur (Tablo 3). Oluk ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin anne ve babalarının ilkökul mezunu oldukları bulunmuştur [8]. Uyar'ın hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin %61.8'inin annesinin ve %55.6'sının da babasının ilkökul mezunu olduğu bulunmuştur [16]. Araştırma sonuçları literatürle benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik özelliklerinin dağılımına bakıldığında öğrencilerin %86.8'inin herhangi bir bilimsel araştırma sürecinde yer almadığı saptanmıştır (Tablo 2). Baltacı ve Metin'in hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin çoğunun (%80.4) bilimsel araştırmalara katılmadıkları saptanmıştır [17]. Bodur'un yaptığı çalışmada hemşirelik öğrencilerinin %90.3'ünün bilimsel araştırmalara katılmadıkları saptanmıştır [4]. Oluk ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada öğrencilerin %73.4'ünün hiç bilimsel araştırmalara katılmadıkları bulunmuştur [8]. Türkiye'de yapılan çalışmalarda geleceğin hemşireleri olan öğrencilerin bilimsel araştırmalarda yer almadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin %51.5'inin hemşirelik alanında bilimsel araştırmaları takip etmediği bulunmuştur (Tablo 2). Baltacı ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin %70.8'inin hemşirelik alanında bilimsel araştırmaları incelemedikleri bulunmuştur [17]. Çalışma, literatürle benzerlik göstermekte ve bu sonuç, hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmaları takip etmeye istekli olmadıklarını ortaya çıkarmaktadır. Hemşirelik alanında bilimsel araştırmaları takip eden öğrencilerin %43'ü bilimsel araştırmaları internetten takip ettiğini belirtmiştir (Tablo 2). Göçer ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerin %57.4'ü internetin sağlık konularıyla ilgili kaynaklara ulaşmada ve sağlıkla ilgili kararlar almada katkı sağladığını belirtmişlerdir [18]. Tarhan ve Doğan'ın hemşirelik öğrencileriyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin bilimsel araştırmaları takip etmek

için; (%67.8) interneti kullandıkları saptanmıştır [19]. Araştırma sonuçları literatürle benzerlik göstermektedir. Bu durum; öğrencilerin, ulaşma kolaylığı gibi nedenlerle bilgiye erişmede internet ve sosyal medyayı tercih ettiğini düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bazı değişkenlere göre BYÖ puan ortalamalarının dağılımına bakıldığında; kadınların erkeklere göre 'BYÖ puan ortalamaları' daha yüksek bulunmuştur (Tablo 3). Oluk ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada kadınların BYÖ puan ortalamalarının erkekler göre daha yüksek bulunmuştur [8]. Hemşirelik öğrencileriyle yapılan diğer çalışmalarda da [16 ve 20], benzer sonuçlar karşımıza çıkmaktadır [19]. Bu durumun kadınların toplumda üstlendiği farklı rol ve sorumluluklar nedeniyle, olaylara daha çabuk uyum sağlamasından ve yeniliklere açık olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin BYÖ puan ortalamalarının dağılımına bakıldığında; öğrencilerin ölçekten aldığı toplam puan ortalaması 62.84±0.39 olarak bulunmuştur (Tablo 5). Bu sonuca göre öğrencilerin BYÖ düzeylerin düşük ve yenilikçilik özelliklerinin kuşkucu olduğu bulunmuştur [3]. Baltacı ve Metin'in yaptıkları araştırmada, öğrencilerin BYÖ toplam puan ortalaması bu çalışmaya çok yakındır (64.87±7.08) [17]. Literatürdeki konuyla ilgili diğer çalışmalar incelendiğinde, birçok farklı sonuç karşımıza çıkmaktadır. Hemşirelik öğrencileriyle yapılan birkaç araştırmada öğrencilerin yeniliklere karşı "geleneğe" olduğu [10 ve 20], bazı araştırmalarda ise öğrencilerin "düşük düzeyde yenilikçi" olduğu saptanmıştır [21,22 ve 23]. Ancak hemşirelik öğrencileriyle yürütülen bazı araştırmalara göre öğrencilerin BYÖ'de "öncü" ve "sorgulayıcı" sınıfında oldukları bulunmuştur [4, 24, 25 ve 26]. Literatür farklılığının; kültürel farklılık, sosyo-demografik özellikler ve öğrencilerin eğitim gördükleri okulların eğitim sisteminden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin CEDEÖ puan ortalamalarının dağılımına bakıldığında öğrencilerin ölçekten aldığı toplam puan ortalaması 196.20±1.31 olarak bulunmuştur (Tablo 5). Bu sonuca göre öğrencilerin eleştirel düşünme düzeyleri düşük olarak belirlenmiştir [11]. Durmuş yaptığı çalışmada öğrencilerin düşük düzeyde eleştirel düşünme eğilimine sahip olduklarını belirlemiştir [27]. Uyar'ın hemşirelik öğrencileriyle yaptığı bir çalışmada da benzer sonuçlar tespit edilmiştir [16]. Bu araştırmanın sonuçları literatürle paralellik göstermektedir.

Araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiş olup, yenilikçilik düzeyi ile eleştirel düşünme eğilimi arasında pozitif zayıf bir ilişki olduğu bulunmuştur (Tablo 6). İskender ve arkadaşlarının (2018) hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin yenilikçilik özellikleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [8]. Doğan ve arkadaşlarının (2019) yaptığı çalışmada, inovasyon kültürünü oluşturmak için eleştirel düşünmenin önemli bir faktör olduğu saptanmıştır [14]. Bu araştırma sonucu, literatürle paralellik göstermektedir. Eleştirel düşünme yeteneğine sahip bireyler araştıran, sorgulayan, kendini tanıyan bireyler olduğundan eleştirel düşünme durumu ve yenilikçilik düzeyi arasında ilişki olduğu düşünülmektedir [11 ve 12].

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Yapılan bu çalışmada, geleceğin hemşireleri olan öğrencilerin bilimsel araştırmalarda yer almadığı görülmektedir. Araştırmaya göre; öğrencilerin BYÖ düzeylerin düşük ve yenilikçilik özelliklerinin kuşkucu olduğu bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel

yenilikçilik özellikleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasında ise ilişki belirlenmiştir. Günümüzde hızla gelişen ve değişen dünyada etkili ve uygulanabilir bir sağlık hizmetinin sunulabilmesi için sağlık sisteminin önemli parçası olan hemşireler; kendini geliştiren, sorgulayan, araştıran, yeni bilgiler bulan ve bulduğu bilgileri uygulayabilen bireyler olmalıdır. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçiliklerinin ve eleştirel düşünme eğilimlerinin geliştirilebilmesi için; eğitim programları düzenlenmeli, öğrencilerin yenilikçilik ve eleştirel düşünme yetilerinin gelişmesine imkan sağlayacak şekilde müfredat düzenlenmelidir. Öğrenciler; bilimsel araştırma yapma ve bilimsel araştırmalara katılmaya teşvik edilmelidir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI (LIMITATIONS OF THE RESEARCH)

Çalışmanın verilerinin, sağlık çalışanlarının öz bildirimlerine dayalı toplanması araştırmanın sınırlılığıdır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI (CONFLICT OF INTEREST)

Yazar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

FİNANSAL AÇIKLAMA (FINANCIAL DISCLOSURE)

Yazar bu çalışma için herhangi bir mali destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

ETİK STANDARTLAR BEYANI (DECLARATION OF ETHICAL STANDARDS)

Araştırmanın yapılması için Fırat Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul'undan onay alındı (20/06/2019 tarihli ve 97132852/302.14.01 sayılı). Gönüllülük esas alınarak çalışmaya katılan kişilerden sözlü onam alındı ve veriler toplanmaya başlandı.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] Sarıoğlu, A., (2014). Bireysel yenilikçilik ölçeğinin hemşirelikte geçerlilik ve güvenilirliği (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- [2] Türk Dil Kurumu (TDK), (2018). Güncel Türkçe Sözlük, (Current Turkish Dictionary) (www.tdk.gov.tr).
- [3] Uluslararası Hemşireler Birliği-ICN, (2009). Delivering quality, serving communities: Nurses leading care innovations. International Nurses Day Kit (<http://www.icn.ch/images/stories/documentations/publications/ind/indkit2009>).
- [4] Bodur, G., (2018). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik (İnovasyon) düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki. HSP, 5(2):139-148.
- [5] Institute of Medicine (IOM), (2010). The future of nursing: Leading change, advancing health, The National Academies Press, Washington DC.
- [6] European Commission. The junction of health, environment and the bioeconomy: Foresight and implications for European research & innovation policies, 2015, (<http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.group>).
- [7] European Strategy and Policy Analysis System, (2022). Global trends to 2030: Can the EU meet the challenges ahead? 2015; (<http://Europa.Eu/Espas/Pdf/EspasReport-2015.Pdf>).
- [8] Durmuş İskender, M., Kaş Güner, C. ve Oluk, A., (2018). Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(56).

- [9] Özbey, H. ve Başdaş Ö., (2018). Hemşirelikte inovasyon. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 5(1).
- [10] Utli, H. ve Doğru B.V., (2018). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özelliklerinin değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 7(3):23-32.
- [11] Kökdemir, D., (2003). Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme (Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [12] Memişoğlu, D. ve Kalkan, B., (2016). Sağlık hizmetlerinde yönetim, inovasyon ve Türkiye. Süleyman Demirel University Journal, 21(2):645-665.
- [13] European the junction of health, environment and the bioeconomy: Foresight and implications for European research & innovation policies (<http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.group>).
- [14] Doğan Merih, Y., Alioğulları, A., Yaşar Kocabay, M., Gülşen, Ç. ve Sezer, A., (2019). Hemşirelikte inovasyon kültürü oluşturma; Bir başarı öyküsü. Zeynep Kamil Tıp Bülteni, 50(3):175-181.
- [15] Sönmez, B. ve Yıldırım, A., (2014). Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin yenilikçi davranışları ve yenilikçi davranışlarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi: Niteliksel bir çalışma. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 2(1):49-59.
- [16] Uyar, M.G., (2019). Öğrenci hemşirelerin eleştirel düşünme eğilimleri ve otonomi düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir: Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [17] Baltacı, N. ve Metin, A., (2021). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ile ilişkisi hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ile ilişkisi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 9(2):578-593.
- [18] Göçer, Ş., Balcı, E., and Öcal, N.Ü., (2019). An evaluation of e-health literacy in university students: the example of yozgat bozok university. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 12:579-584.
- [19] Tarhan, M. ve Doğan, P., (2018). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik davranışları ile otonomi düzeyleri arasındaki ilişki. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 5(1):51-58.
- [20] Sürme, Y., Efe, Y.S., Ceyhan, Ö., Korkut, B.S., and Caner, N., (2019). Do individual innovation characteristics affect readiness online learning?. Journal of Higher Education and Science, 9(2):342-348.
- [21] Ertuğ, N. ve Kaya, H., (2017). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik profilleri ve yenilikçiliğin önündeki engellerin incelenmesi. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 14(3):192-197.
- [22] Ceylan, S., (2019). Innovativeness levels and perceived barriers to innovativeness of nursing students. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 8(4):363-371.
- [23] Kartal, Y.A., Özsoy, A., and Üner, K., (2018). Determination of individual innovation profiles of midwifery students and factors affecting. International Journal of Health Sciences & Research, 8(4):104-109.
- [24] Başoğlu, M. ve Durmaz, E.A., (2017). X ve Y kuşağındaki hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik

-
- farkındalıklarının karşılaştırılması. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(4):77-84.
- [25] Özden, G., Çevik, S., and Sarıtaş, S.C., (2019). Do the online information searching strategies affect individual innovativeness in nursing students? Annals of Medical Research, 26(4):629-635.
- [26] Özen, N., Özkaptan, B.B., Akıyar, I. ve Terzioğlu, F., (2020). Hemşirelik öğrencilerinde bilgi okuryazarlığı ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 17(2):120-128.
- [27] Durmuş, M., (2012). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyinin belirlenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.